

Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation av Polismyndigheten (region Öst) efter beslut av åklagare vid Åklagarmyndigheten (åklagarområde Syd-Öst)

1. BAKGRUND

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten (nämnden) granskar löpande underrettelser om beslut enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrettelseverksamhet (inhämtningslagen).

Nämnden har i detta ärende granskat omständigheterna kring två beslut om inhämtning av uppgifter enligt inhämtningslagen för att kontrollera om handläggningen varit i enlighet med lag eller annan författning. Besluten fattades av åklagare vid Åklagarmyndigheten (åklagarområde Syd-Öst) efter ansökan av Polismyndigheten (region Öst).

Det första beslutet avsåg uppgifter om meddelanden som överförts till eller från ett mobiltelefonnummer och uppgifter om i vilket geografiskt område mobiltelefonen finns och har funnits. En vecka senare fattades ett beslut som i allt väsentligt överensstämde med det tidigare, med skillnaden att en siffra i telefonnumret hade bytts ut.

I samband med att Polismyndigheten underrättade nämnden om besluten bifogades beslut om hävning avseende det första inhämtningsbeslutet. I hävningsbeslutet angavs att telefonnumret inte var i bruk och att några uppgifter inte hade inhämtats.

2. RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER

Enligt 2 § inhämtningslagen får uppgifter om elektronisk kommunikation hämtas in om omständigheterna är sådana att åtgärden är av särskild vikt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år eller vissa andra i lagtexten uppräknade brott.

3. UTREDNINGEN

Nämnden har tagit del av handlingarna i inhämtningsärendet av vilka bl.a. följande framgår.

I Polismyndighetens underlag till den första ansökan om inhämtning redogörs för uppgifter om en namngiven person med kopplingar till en brottslig verksamhet och om personens samband med det telefonnummer som omfattades av det första inhämtningsbeslutet. Samma underlag låg till grund för den efterföljande ansökan, med kompletteringen att det då fanns ett nytt, snarlikt telefonnummer till den namngivna personen.

Nämnden har anmodat Polismyndigheten att besvara frågor. Av Polismyndighetens svar framgår följande.

Att ansökan omfattade ett telefonnummer som inte var i bruk berodde på ett administrativt fel i handläggningen. När handläggaren skrev telefonnumret på ansökan angavs av förbiseende en siffra fel. Handläggare påminns återkommande om behovet av att vara mycket noggranna i samband med angivande av telefonnummer på ansökningar i dessa ärenden. På grund av den mänskliga faktorn kommer det alltid att finnas en viss risk för att fel begås. Polismyndigheten avser att via informationsinsatser ytterligare betona vikten av noggrannhet vid handläggningen av inhämtningsärenden. I samband med att ett nytt administrativt IT-stöd för hemliga tvångsmedel snart införs ges också goda möjligheter för Polismyndigheten att framhålla vikten av att administrativa fel i handläggningen minimeras.

4. NÄMNDENS BEDÖMNING

4.1 Rättsliga förutsättningar att besluta om inhämtning har saknats

Nämnden konstaterar att ett administrativt misstag i Polismyndighetens handläggning har medfört att ett beslut om inhämtning avsett ett telefonnummer som saknat samband med den brottsliga verksamhet som legat till grund för beslutet. Det innebär att omständigheterna inte har varit sådana att åtgärden varit av särskild vikt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet. Misstaget har alltså medfört att det saknats rättsliga förutsättningar att besluta om ifrågavarande inhämtning. Nämnden ser allvarligt på det inträffade och bedömer att ärendet inte har handlagts med den omsorg och noggrannhet som varit påkallad.

I ett ärende avseende hemlig dataavläsning har det kommit till nämndens kännedom att Polismyndigheten på grund av ett liknande misstag infört rutiner som innebär att uppgiften om ett avläsningsbart informationssystem (t.ex. en mobiltelefon) kontrolleras mot uppgifter i flera system för att säkerställa en

korrekt verkställighet.¹ Enligt nämndens uppfattning bör Polismyndigheten även när det gäller inhämtningsärenden överväga införandet av en rutin som innebär en extra kontroll av uppgiften om t.ex. ett telefonnummer som omfattas av åtgärden.

4.2 Vikten av erforderlig dokumentation

En grundläggande förutsättning för att nämnden ska kunna utföra sitt tillsyns-
uppdrag är att ärenden avseende hemliga tvångsmedel dokumenteras på ett
tillfredsställande sätt.

Av handlingarna i det aktuella inhämtningsärendet framgår inte varför den första
ansökan avsåg ett telefonnummer som inte var relevant i förhållande till den
brottsliga verksamheten. Först när Polismyndigheten besvarade nämndens
frågor klargjordes att ett administrativt misstag hade föranlett det inträffade.
Nämnden anser att Polismyndigheten i inhämtningsärendet borde ha
dokumenterat att ett misstag skett och skälen till det.

Med anledning av det anförda vill nämnden erinra om vikten av att inhämtnings-
ärenden dokumenteras på ett sådant sätt att det i efterhand är möjligt att följa
handläggningen och förstå varför en viss åtgärd har vidtagits.

5. BESLUT

Med detta uttalande avslutas ärendet.

På Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens vägnar

Gunnel Lindberg

I avgörandet har deltagit: Gunnel Lindberg (ordförande), Barbro Thorblad, Anti
Avsan, Matheus Enholm, Eva Flyborg, Christina Linderholm, Olle Sandahl och
Björn von Sydow (enhälligt).

Föredragande: Viktor Wallén

Expediering till:

Polismyndigheten, rättsavdelningen (dnr HD5900-76)
Åklagarkammaren i Eskilstuna (dnr IHL-20-33-36)

¹ Se nämndens uttalande den 16 november 2022 ”Granskning av verkställighet av hemlig
dataavläsning i ett fall vid Polismyndigheten” (dnr 96-2022).

För kännedom till:

Åklagarmyndigheten, tillsynsavdelningen (dnr IHL-20-33-36)

Åklagarmyndigheten, utvecklingscentrum Malmö (dnr IHL-20-33-36)